

yuvarlak masa 2 : ~~tiyatro~~-resim ilişkileri SİNEMA

Onat Kutlar: Sinema ve diğer sanatlar konusundaki bu özel sayının sinema ve resim ilişkileri alanındaki açık oturumuna Özer Kabas, Sezer Tansuğ, Ömer Uluç ve Yılmaz Zenger katılıyorlar. Arkadaşlarımız bu konudaki düşüncelerini belirtirler.

Y.Z.: Konuya şuradan girebiliriz: Geçen gün Onat sanatların birbirlerine yaklaşmaktan çekindiklerini, müstakil kalmak istediklerini belirttiler. Bu yüzyılda ben tam tersi olduğu düşüncesindeyim. Sanatların birbirlerine yaklaşmaları daha çok sinema yoluyla ortaya konuyor. Örneğin, ses ve hareket, heykele ve mimariye hızla yaklaşıyor. Hareket unsuru büyük bir cazibe kazanıyor, plâstik sanatlar için. Bu sayıda yer alacak ilginç bir makale, Architectural Design dergisinde yayımlandı. «MovieEye» diye bir makale; burada mimari ile sinemanın yakın ilişkileri araştırılıyor. Ortaya konan örneklerden ortaya çıkan sonuç şu: Hareket ve sesin mimariye katılmasıyla, sinema sanatı, diğer sanatları önemli bir biçimde etkilemiş oluyor. Ve mimari ile kurduğu yakın ilişkilerde aslında iki taraflı birbirini etkilemiş var. Sinema mimariye birtakım yönler katıyor, mimari de sinemaya.

ÖZER
KABAS

Ö.K.: Resimle sinema ilişkisini burada araştırırken ikisinin de bir görüntü sanatı ve iki boyutlu boyaz bir yüzey üzerinde görüntüye dayanan birer sanat oldukları göz önünde bulundurulmalıdır. Belli biçimler, belli renkler ve belli anlatımlar ışığında. Bugün ressam deyince ne anlıyoruz? Çağımızdaki ressam nedir, tarih içindeki ressamın durumu nedir? Ressam ne yapmak istemiştir? Bu yönden alırsak sanıyorum ikisi birbirine daha çok yaklaşacak. Örneğin 14. ya da 16. yüzyılda insanların yaşamı içinde görüntüleri veren ve bu yoldan anlatım yapan ressamlardı. O zamandan bu zamana olan belli bir değişiklik var. Fotoğrafın icadı, resim sanatının kendine göre evrimi, sinemanın icadı ve görüntü dünyasının birdenbire çoğalması. Bence, çağımızda resimle sinemayı kesin çizgilerle ayırmak çok saçma. Hareketli, zaman boyutu kazanan bir resme geçmiştir sinema. Onun için, eğer ressamın ya da resmin fonksiyonunu, sinemayla beraber düşünürsek, o zaman birtakım yapma, eskiye dayanan ayırımlardan kurtulmuş oluruz. Ressam çağımızdaki fonksiyonunu düşünürken kendisini sinema sanatı ve resim sanatının içinde beraber olarak düşünmesi gerekir. Çünkü artık teknolojik ilerlemelerle, sinemadaki canlı resim alanının ilerlemesiyle, ışığın yeni buluşlarıyla ve yeni araçların ortaya çıkmasıyla ressamın karşısına artık başlıbaşına teknolojik bir araç sorunu çıkıyor. Bu bakımdan, bütün bu araçları kendi eli altında düşünüp, bunların ışığında resmin ne olduğunu, sinemanın ne olduğunu düşünmesi gerekir. Çünkü bunların arasındaki ayırımlar sınırlar kalkmıştır.

Y.Z.: Şöyle bir sorum var: Bugün fotoğrafla sinema fotoğrafı arasındaki farkı düşünecek olursak, sinema fo-

toğrafı, fotoğraf sanatının dilinden ayrı bir anlatıma sahip. Belli bir zaman içinde oluşuyor, bir üçüncü hatta sonsuz boyutu var. Fotoğrafın sinema fotoğrafı haline gelmesi gibi bir gelişme resimde de söz konusu. Bir hareket söz konusu. Fotoğrafta bunun paraleli olarak şu uygulamalar var: Zoom objektifle yapılmış birtakım fotoğraf çalışmaları var. Fotoğraf tek bir anın düzenlenmesi olmaktan çıkıp, belli bir süre içerisinde cereyan eden, birtakım görüntülerin üstüste yığılmasından faydalanabiliyor. Bu bir zaman unsurunun, yapay da olsa katılma çabası, fotoğrafa. Böyle bir şey resim için de söz konusu mu?

ÖZER

Ö.K.: Resimden sinemaya aslında çok iyi bir geçiş olabilir. Fakat sinemanın gelişmesini etkileyen değişik ekonomik nedenler, sinemayı başka türden bir anlatım aracı yapmak isteyen etkenlerin yüzünden, böyle bir gelişme olmadı. Örneğin renk yönünden sinema resimden yeterince yararlanamamıştır.

Ö.K.: Yani özgür değil, diyorsun.

ÖZER

Ö.K.: Özgür değil. Bu geçiş gereği gibi sağlanamamıştır. Bence sağlanacaktır. Renk sorunu gelecekte sinemada çok önemli şeyler çıkaracaktır ortaya.

Y.Z.: Son yıllarda fotoğraf müthiş yerler almaktadır resimden. Hatta denebilir ki fotoğraf sanatında şöyle bir soysuzlaşma vardır: klâsik devreler bugün fotoğrafla tekrarlanmaktadır. Renk düzenlemesi, yüzey düzenlemesi, perspektif düzenlemesi için tekrarlanmaktadır. Bunun çok ilginç örneği son yıllarda bilhassa Popular Photography'de görüldü. Görüntü ustaları esprileriyle bugün fotoğrafta inkâr edilmektedirler. Bu bilinçli ya da bilinçsiz, hasta ya da sıhhatli bir yaklaşımdır. Aynı biçimde resim sanatı sinemayla böyle ilişkiler kurma çabasına girebilir mi?

ÖZER

Ö.K.: Girmektedir ve ayrıca da sinema resim sanatını etkilemektedir, ters olarak. Bunu engelleyen şeyler vardır ama bu ergeç olacaktır. Bazı konularda sinema ileri gitmiştir, bazı konularda resim. Temelde birleştikleri noktada buradan çıkacak gelişim henüz sağlanmamıştır.

Y.Z.: Sonsuz boyutluluğu mimaride çok açık bir şekilde görüyorsunuz.

S.T.: Fotoğrafta da sonsuz boyutluluğa mı gidiliyor diyorsunuz?

Y.Z.: Fotoğrafta sonsuz boyutluluğa doğru bir eğilim şurada var: Örneğin zoom objektifle yapılan tatbikatlar var. Üstüste çekimler var.

Ö.K.: Sinemanın resimle olan ilişkilerinde sinemanın getirdiği zaman olanaklarının yani sinemanın resimden fazla olan boyutlarının, resim üzerindeki etkileri ne dereceye kadardır, ya da ne olabilir konusunda bir sorun var sanıyorum.

Ö.U.: Bence resmin gücü ana sanat olmasından ileri geliyor. Sinema gibi değil. Gücü ilk ilişkiler sanatı olmasın-